UZASADNIENIE

ustanowienia Świętej Marii Magdaleny Patronką Miasta Rabka-Zdrój

„Ujrzałam Pana”

(por. J 20,18)

Są w dziejach miast postacie, miejsca i wydarzenia, które z biegiem czasu przestają należeć wyłącznie do historii jednej wspólnoty, jednej instytucji czy jednego pokolenia. Stają się częścią wspólnego dziedzictwa – znakiem rozpoznawalnym przez kolejnych mieszkańców, świadectwem ich korzeni oraz pomostem łączącym przeszłość z teraźniejszością. Dla Rabki-Zdroju taką postacią jest bez wątpienia **Święta Maria Magdalena**.

Jej imię towarzyszy Rabce od niemal pięciu stuleci. Jest wpisane w historię najstarszej rabczańskiej parafii, w dzieje kolejnych świątyń, w miejscową kulturę, architekturę, tradycję odpustową oraz religijność wielu pokoleń mieszkańców.

Dlatego podjęcie starań o ustanowienie **Świętej Marii Magdaleny Patronką Miasta Rabka-Zdrój** nie powinno być rozumiane jako próba stworzenia nowej tradycji.

Przeciwnie.

Byłoby ono **uroczystym potwierdzeniem tradycji, która w Rabce istnieje od XVI wieku**, oraz uznaniem szczególnej więzi łączącej dzieje miasta z postacią Świętej Marii Magdaleny.

Autor: Patryk Janicki

I. ŚWIĘTA MARIA MAGDALENA U POCZĄTKÓW RABCZAŃSKIEJ WSPÓLNOTY

Historia Rabki jest znacznie starsza niż historia miasta i uzdrowiska w ich dzisiejszym kształcie.

Nazwa miejscowości pojawia się już w źródłach odnoszących się do XIII wieku. W 1364 roku król Kazimierz III Wielki nadał Mikołajowi z Uścia przywilej lokacji Rabki na prawie magdeburskim. Kolejna lokacja nastąpiła w 1446 roku. W drugiej połowie XV wieku Rabka znalazła się w rękach rodu Jordanów.

Jednym z wydarzeń, które na trwałe ukształtowały miejscową wspólnotę, był jednak **rok 1557**.

Wtedy Wawrzyniec Spytek Jordan, kasztelan krakowski, ufundował pierwszą rabczańską parafię. Kilka lat później, w 1565 roku, powstał drewniany kościół.

Patronką tej wspólnoty została **Święta Maria Magdalena**.

Wybór ten okazał się niezwykle trwały.

Ówczesna parafia nie obejmowała jedynie niewielkiego obszaru dzisiejszego centrum Rabki. Rejestr poborowy z 1581 roku wskazuje, że należały do niej Rabka, Chabówka, Olszówka, Słone, Skomielna Biała, Rokiciny, Skawa, Zaryte, Raba i Ponice.

Oznacza to, że świątynia Świętej Marii Magdaleny była przez wieki duchowym centrum wspólnoty obejmującej znaczną część okolicy.

Jeszcze zanim Rabka stała się znanym uzdrowiskiem, zanim uzyskała prawa miejskie i zanim jej nazwa została rozsławiona przez lecznicze właściwości miejscowych solanek – **nad tutejszą wspólnotą przywoływano już imię Świętej Marii Magdaleny**.

To niezwykle ważne.

Jej obecność nie została bowiem dopisana do historii Rabki później.

Ona znajduje się u samych korzeni zorganizowanego życia religijnego i społecznego tej miejscowości.

II. PATRONKA, KTÓRA POZOSTAŁA MIMO UPŁYWU WIEKÓW

Pierwszy drewniany kościół nie przetrwał długo. Pod koniec XVI wieku został zniszczony wskutek pożaru lub powodzi.

Można byłoby przypuszczać, że wraz ze zniszczeniem pierwszej świątyni zakończy się pewien etap historii, a nowa budowla otrzyma nowe wezwanie.

Tak się jednak nie stało.

W latach **1600–1606** na miejscu zniszczonego kościoła wzniesiono nową, modrzewiową świątynię.

I ponownie była to świątynia związana ze Świętą Marią Magdaleną.

W 1634 roku kościół wraz z cmentarzem został konsekrowany przez biskupa krakowskiego Tomasza Oborskiego. Budowla przetrwała do naszych czasów i należy dziś do najcenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej regionu. Urząd Miejski wskazuje, że bywa ona określana mianem „drewnianego, góralskiego Wawelu”.

Przez stulecia właśnie tutaj mieszkańcy Rabki byli chrzczeni.

Tutaj zawierali małżeństwa.

Tutaj przystępowali do sakramentów.

Tutaj żegnali swoich zmarłych.

Tutaj gromadzili się w chwilach radości, ale również w godzinach chorób, klęsk, wojen i niepewności.

Tutaj kolejne pokolenia mieszkańców słyszały Ewangelię.

A nad tą wielowiekową historią niezmiennie pozostawało jedno imię:

Maria Magdalena.

III. NIEZWYKŁA CIĄGŁOŚĆ WEZWANIA – OD STAREGO DO NOWEGO KOŚCIOŁA

Szczególne znaczenie dla niniejszej inicjatywy posiada wydarzenie z początku XX wieku.

Rabka rozwijała się bardzo dynamicznie. Wzrastała liczba mieszkańców, przybywali kuracjusze, a stary drewniany kościół stawał się niewystarczający dla potrzeb rozrastającej się wspólnoty.

Dlatego w latach **1902–1908**, według projektu wybitnego architekta Sławomira Odrzywolskiego, wzniesiono nowy, monumentalny kościół parafialny. Świątynię konsekrował w 1923 roku biskup Anatol Nowak, sufragan krakowski.

I właśnie tutaj wydarzyło się coś niezwykle wymownego.

Powstał zupełnie nowy kościół.

Zmieniła się epoka. Zmieniła się architektura. Zmieniała się Rabka. Zmieniało się życie jej mieszkańców. **Nie zmieniła się jednak Patronka.**

Nowa świątynia zachowała wezwanie **Świętej Marii Magdaleny**.

Nie potraktowano więc budowy nowego kościoła jako zerwania z przeszłością. Przeciwnie – nowa świątynia przejęła duchowe dziedzictwo dawnej parafii.

Można powiedzieć, że wraz z mieszkańcami Rabki ze starego kościoła do nowego przeszła również ich Patronka.

Ten fakt posiada wyjątkową wymowę symboliczną.

Nie chodzi bowiem tylko o powtórzenie nazwy.

Chodzi o **ciągłość wspólnoty**.

Dawna drewniana świątynia i monumentalny kościół neogotycki należą do dwóch różnych epok, lecz łączy je ta sama Święta.

Co więcej, w ołtarzu głównym nowego kościoła znalazł się przepiękny obraz przedstawiający Świętą Marię Magdalenę, a do nowej świątyni przeniesiono również łaskami słynący obraz Matki Bożej Gorczańskiej.

Dlatego dzisiejsza Rabka posiada niezwykle czytelny znak swojej historii:

stary kościół Świętej Marii Magdaleny
i nowy kościół Świętej Marii Magdaleny.

Dwie świątynie. Dwie epoki. Jedna wspólnota. Jedna historia. **Jedna Patronka.**

IV. ŚWIĘTA MARIA MAGDALENA – NIE TYLKO PATRONKA PARAFII, ALE CZĘŚĆ TOŻSAMOŚCI RABKI

Przez niemal pięć stuleci wezwanie Świętej Marii Magdaleny przestało być wyłącznie formalnym tytułem parafii.

Wrosło w Rabkę.

Dawny kościół jest dziś jednym z najcenniejszych zabytków miasta. Mieści się w nim Muzeum im. Władysława Orkana, a sama świątynia znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.

Nowy kościół natomiast, ze swoją charakterystyczną wieżą, stanowi jeden z najbardziej rozpoznawalnych elementów miejskiego krajobrazu.

W ten sposób imię Świętej Marii Magdaleny przekroczyło granice samego życia parafialnego.

Jest obecne w **historii, zabytkach, architekturze, kulturze i pamięci Rabki**.

Jej liturgiczne święto – **22 lipca** – od pokoleń związane jest z parafialnym odpustem. Co istotne, uroczystości ku jej czci nie mają wyłącznie charakteru religijnego. Towarzyszą im wydarzenia kulturalne odwołujące się do miejscowego dziedzictwa, czego przykładem jest tradycyjny jarmark organizowany przy dawnym kościele św. Marii Magdaleny – dzisiejszym Muzeum im. Władysława Orkana. Także współcześnie wydarzenia te przedstawiane są przez Miasto Rabka-Zdrój jako część lokalnej tradycji.

Dlatego Święta Maria Magdalena nie jest postacią obcą miejskiej tożsamości.

Przeciwnie – należy do jej najstarszych warstw.

V. MARIA MAGDALENA – ŚWIADEK NADZIEI

Istnieje jeszcze jeden wymiar tego wyboru.

Rabka-Zdrój jest miastem, którego historia została szczególnie związana z **leczeniem, odzyskiwaniem sił, wypoczynkiem i nadzieją człowieka na powrót do zdrowia**.

Przez pokolenia przybywali tutaj ludzie doświadczeni chorobą. Przywożono tu dzieci potrzebujące leczenia. Ludzie przyjeżdżali do Rabki, aby zaczerpnąć powietrza, skorzystać z leczniczych właściwości solanek, odzyskać siły.

I właśnie miastu o takiej historii szczególnie bliska może być Święta, której życie stało się jednym z najpiękniejszych ewangelicznych obrazów **nadziei silniejszej niż cierpienie**.

Maria Magdalena trwała przy Chrystusie również wtedy, kiedy inni odeszli.

Była świadkiem Jego męki.

Stanęła pod krzyżem.

Widziała Jego śmierć.

Przyszła do grobu wtedy, kiedy – po ludzku – wszystko wydawało się już zakończone.

I właśnie ona usłyszała swoje imię wypowiedziane przez Zmartwychwstałego.

To jej powierzona została wiadomość, która zmieniła historię świata.

To ona pobiegła do uczniów z orędziem:

„Ujrzałam Pana”.

Dlatego tradycja Kościoła nadała jej niezwykłe określenie:

***Apostola Apostolorum* – Apostołka Apostołów.**

Jest kobietą, która przeszła drogę od łez przy pustym grobie do radości Zmartwychwstania.

Od bólu do nadziei.

Od poszukiwania do spotkania.

Od ciemności poranka wielkanocnego do światła.

Czy można znaleźć bardziej wymowną Patronkę dla miasta, do którego od pokoleń przybywają ludzie właśnie **po zdrowie, siłę i nadzieję?**

VI. PATRONKA ŁĄCZĄCA POKOLENIA

Patron miasta nie powinien być jedynie postacią wybraną ze względu na chwilową okoliczność.

Powinien wyrastać z historii miejsca.

Powinien być zakorzeniony w jego tradycji.

Powinien łączyć pokolenia.

W przypadku Rabki-Zdroju wszystkie te warunki znajdują wyjątkowo mocne uzasadnienie.

Święta Maria Magdalena była czczona tutaj, gdy Rabka była jeszcze wsią.

Była Patronką miejscowej wspólnoty, gdy rozwijało się uzdrowisko.

Jej wezwanie trwało, gdy powstawały pensjonaty, sanatoria i zakłady lecznicze.

Towarzyszyło mieszkańcom podczas zaborów.

Było obecne podczas odzyskiwania przez Polskę niepodległości.

Trwało przez czas obu wojen światowych.

Pozostało w czasach powojennych.

Było tutaj, gdy Rabka otrzymywała prawa miejskie.

Jest obecne również dzisiaj.

Zmieniały się granice parafii.
Zmieniały się pokolenia.
Zmieniały się budynki.
Zmieniała się sama Rabka.
Maria Magdalena pozostała.

VII. WYBÓR WYRASTAJĄCY Z HISTORII, A NIE NARZUCONY HISTORII

To rozróżnienie jest szczególnie ważne.

Można bowiem wybrać patrona dlatego, że jego postać wydaje się współcześnie odpowiednia dla określonego miasta.

W przypadku Rabki sytuacja jest inna.

Tutaj nie trzeba szukać patrona.

Historia sama go wskazuje.

Jeżeli spojrzymy na najstarszą parafię – spotykamy Marię Magdalenę.

Jeżeli spojrzymy na jeden z najstarszych i najcenniejszych zabytków miasta – spotykamy Marię Magdalenę.

Jeżeli spojrzymy na monumentalny kościół górujący nad centrum Rabki – spotykamy Marię Magdalenę.

Jeżeli sięgniemy do XVI wieku – spotykamy jej imię.

Jeżeli spojrzymy na współczesność – jej kult nadal trwa.

To właśnie jest jeden z najmocniejszych argumentów za jej wyborem.

Patronat Świętej Marii Magdaleny nad Rabką-Zdrojem nie musiałby być sztucznie konstruowany.

On posiada swoje korzenie w historii miasta.

VIII. DWA KOŚCIOŁY – JEDNA PATRONKA – JEDNA HISTORIA

Szczególnie wymownym symbolem całej inicjatywy pozostają dwie rabczańskie świątynie.

Pierwsza – drewniana, pamiętająca koniec XVI wieku i początek XVII wieku.

Druga – neogotycka, wyrosła na początku XX stulecia wraz z rozwijającą się Rabką.

Między nimi rozciąga się kilka stuleci historii.

A jednak obydwie łączy imię tej samej Świętej.

Świętej Marii Magdaleny.

W tym sensie przeniesienie wezwania ze starej świątyni na nową można odczytać jako szczególnie wymowny znak ciągłości.

Patronka nie pozostała zamknięta w starym kościele.

Poszła razem ze swoją wspólnotą.

Ze starej Rabki – do Rabki nowoczesnej.

Z drewnianej świątyni – do monumentalnego kościoła.

Z jednej epoki – w następną.

A dzisiaj naturalnym dopełnieniem tej historii mogłoby stać się symboliczne przejście jeszcze dalej:

od Patronki kościoła i parafii – do Patronki całego miasta.

IX. W PERSPEKTYWIE JUBILEUSZU 500-LECIA

Szczególnej wymowy całej inicjatywie nadaje zbliżająca się perspektywa **500-lecia parafii przypadającego w 2057 roku**, licząc od tradycyjnie przyjmowanego roku jej powstania – 1557.

Pięćset lat to nie tylko jubileusz instytucji.

To pięć stuleci chrztów.

Pięć stuleci małżeństw.

Pięć stuleci pogrzebów.

Pięć stuleci modlitwy.

Pięć stuleci historii rodzin tworzących Rabkę.

I niemal pięć stuleci obecności imienia Świętej Marii Magdaleny.

Podjęcie wcześniej starań o ustanowienie jej Patronką Miasta mogłoby stać się jednym z najważniejszych elementów przygotowania Rabki do tego wielkiego jubileuszu.

Byłoby nie tylko spojrzeniem w przeszłość, lecz także świadomym przekazaniem dziedzictwa kolejnym pokoleniom.

X. PATRONKA CAŁEGO MIASTA

Ustanowienie Świętej Marii Magdaleny Patronką Rabki-Zdroju posiadałoby również znaczenie wykraczające poza granice jednej parafii.

Współczesne miasto tworzą mieszkańcy należący do różnych parafii, środowisk i wspólnot.

Patronat miasta posiada jednak inny wymiar niż patronat parafii.

Odwołuje się do **miejsca i jego mieszkańców jako wspólnoty posiadającej wspólną historię**.

Najstarsza parafia Świętej Marii Magdaleny odegrała fundamentalną rolę w kształtowaniu Rabki, a jej dawne terytorium obejmowało również miejscowości i obszary, które z czasem rozwijały własne struktury kościelne.

Dlatego wybór Świętej Marii Magdaleny nie oznaczałby wyróżnienia jednej współczesnej parafii kosztem innych.

Byłby odwołaniem do **wspólnego źródła**.

Do czasu, gdy historia kościelna Rabki nie była jeszcze historią wielu parafii.

Była historią jednej rabczańskiej wspólnoty.

Wspólnoty Świętej Marii Magdaleny.

XI. DZIEDZICTWO, KTÓRE WARTO PRZEKAZAĆ DALEJ

Miasto nie jest jedynie zbiorem ulic, budynków i instytucji.

Miasto jest pamięcią.

Jest historią ludzi.

Jest przestrzenią, w której kolejne pokolenia pozostawiają swoje ślady.

Rabka-Zdrój posiada bogatą historię uzdrowiskową, kulturalną, społeczną i religijną. Jednym z jej najstarszych i najbardziej trwałych elementów pozostaje kult Świętej Marii Magdaleny.

Dlatego ustanowienie jej Patronką Miasta byłoby również zobowiązaniem do troski o tę pamięć.

Nie chodzi bowiem wyłącznie o tytuł.

Chodzi o świadomość, **skąd przyszliśmy**.

XII. KONKLUZJA

Mając na uwadze:

– wielowiekową, sięgającą XVI wieku tradycję kultu Świętej Marii Magdaleny w Rabce;

– powstanie pierwszej rabczańskiej parafii w 1557 roku;

– zachowanie wezwania Świętej Marii Magdaleny przez kolejne stulecia;

– wyjątkową ciągłość tego wezwania pomimo zniszczenia pierwszego kościoła i budowy kolejnych świątyń;

– przeniesienie historycznej tradycji patronalnej ze starego drewnianego kościoła do nowej świątyni parafialnej;

– fundamentalne znaczenie najstarszej parafii dla dziejów Rabki i okolic;

– obecność postaci Świętej Marii Magdaleny w materialnym i niematerialnym dziedzictwie miasta;

– nieprzerwane obchodzenie jej święta i odpustu parafialnego 22 lipca;

– szczególną wymowę jej ewangelicznego świadectwa jako uczennicy Chrystusa, świadka Jego śmierci i Zmartwychwstania oraz Apostołki Apostołów;

– charakter Rabki-Zdroju jako miasta od pokoleń związanego z leczeniem, odzyskiwaniem sił i nadzieją;

– oraz normy Kościoła katolickiego przewidujące możliwość ustanawiania Świętych patronami miast;

w pełni uzasadnione jest podjęcie starań zmierzających do ustanowienia Świętej Marii Magdaleny Patronką Miasta Rabka-Zdrój.

Nie byłoby to nadanie Rabce patronki nieznanej jej historii.

Byłoby to **uroczyste rozpoznanie i potwierdzenie więzi istniejącej od niemal pięciu stuleci**.

Święta Maria Magdalena była obecna w Rabce, zanim stała się ona miastem.

Była tutaj, zanim Rabka stała się uzdrowiskiem znanym daleko poza granicami regionu.

Jej imię wypowiadały i nadal wypowiadają pokolenia rabczan.

Pod jej patronatem budowano pierwsze świątynie.

Jej wezwanie otrzymał nowy kościół, kiedy stara świątynia nie była już w stanie pomieścić rozwijającej się wspólnoty.

Jej uroczystość obchodzona jest tutaj do dziś.

Dlatego ustanowienie Świętej Marii Magdaleny Patronką Miasta nie oznaczałoby rozpoczęcia nowej historii.

Byłoby dopełnieniem historii, która rozpoczęła się niemal pięćset lat temu.

Historii starego drewnianego kościoła i monumentalnej nowej świątyni.

Historii parafii i miasta.

Historii pokoleń mieszkańców Rabki.

Historii wiary, kultury i miejscowej tradycji.

Historii, nad którą od XVI wieku widnieje jedno imię:

ŚWIĘTA MARIA MAGDALENA

Patronka najstarszej rabczańskiej parafii.
Świadek Zmartwychwstania.
Apostołka Apostołów.
Święta obecna w historii Rabki od pokoleń.

Niech zatem ta, która o poranku Zmartwychwstania pierwsza zaniosła światu orędzie nadziei, stanie się szczególną Orędowniczką miasta, które od pokoleń służy człowiekowi, jego zdrowiu, życiu i nadziei.

Święta Mario Magdaleno,
Patronko rabczańskiej wspólnoty od pokoleń –
módl się za Rabką-Zdrojem
i za wszystkimi jej mieszkańcami.